

OBLIKE IN DINAMIKA DRUŽABNEGA ŽIVLJENJA.

Moderna družba in tako zvano družabno življenje sta silno zamotan in sestavljen pojav. Predvsem treba opozoriti, da je družba v tistem ~~širšem~~ najširšem pomenu, kakor rabimo ta izraz, kakdar govorimo ~~o pr~~ o družabnem ali socialnem vprašanju, o reformi družbe itd, prav za prav le bolj beseda brez prave določene vsebine. Družba v tem smislu je namreč le nekako skupno ime za vso neizmerno množico najraznovrstnejših družabnih skupin in organizacij, vobče najrazličnejših tvorb in oblik ljudskega sožitja.

Ljudje namreč ne živijo - kot sem pokazal že v ~~z~~ prvem zvezku svojega dela, Za nov družabni red, v družbi samo neposredno kot poedinci, ampak so hkrati združeni in organizirani v najrazličnejših naravnih skupinah in umetnih organizacijah. To se pravi

pravi, posamezni ljudje so včlenjeni v človeško družbo predvsem le posredno kot udje svoje družine, svojega naroda, stanu itd, kot občani, deželani in državljani, ali kot člani različnih organizacij, npr. društev, zadrug, delniških družb, delavskih sindikatov, političnih strank itd.

Kot poedinec, kot individuuum je posamezen človek večinoma le rahlo zvezan s človeško družbo. Navaden, povprečen zemljan je v človeški družbi kot celoti največkrat tako rekoč brez vpliva in zato zanj tudi brez vidnega pomena. Pač pa so taki ljudje tembolj tesno navezani ^{vsak} na svoj ožji družabni krog, v katerem živijo, npr, na svojo družino, na svoj stan ⁱⁿ oziroma ~~na~~ svoje stanovske tovariše, ⁱⁿ svojo občino, ~~na~~ društvo v katerem delujejo, na politično stranko, h kateri se prištevajo ^{in potujejo}. Izjema ~~tvorijo~~ ^{so} le razmeroma redki veliki ljudje, duhovi, ki posegajo s svojimi idejami in s svojim delom v družbo kot njeni oblikovlci in reformatorji.

Družba v tem najširšem pomenu ~~skiči pojmu narava~~ je nekaj podonega kot narava. Tudi izraz narava nam nam^{ra}

služi predvsem le kot skupno ime za vse neštete vrste rudnin
 rastlin in živali, ki žive vsaka svoje individualno življe-
 nje ter imajo vsak svoj lastni življenjski ~~smoter~~ cilj, med-
 tem ko narava ^{kot celota} sama niti ne živi niti nima ~~kot celota~~ nika-
 kega ^{in samovoljnega} ~~neostojnega~~ življenjskega smotra. Tako nekako je tudi
 s človeško družbo in vse, kar njej pripisujemo oziroma od
nje pričakujemo ali zahtevamo, se v resnici nanaša skoro vedno
le na različne naravne in umetne družabne skupine, ki družbo
tvorijo.

~~Mnogokrat seveda mislimo, ko govorimo o družbi, v
 resnici le na državo kot tisto najvažnejšo in najmočnejšo
 organizirano družabno skupino, ki naj bi nosila glavno odgo-
 vornost za ureditev družabnih razmer. V naši dobi ko je veči-
 na družabnih zadev zadobila hkrati tudi političen pomen je
 to vsaj do neke mere tudi razumljivo in upravičeno.~~

Vendar ne smemo prezreti, da je država samo ena
 čeprav najvažnejša in najvplivnejša družabna skupina. Poleg
 nje oziroma v njej je še cela vrsta drugih, mnogokrat ne manj

3/a

~~važnih ljudskih skupin /n.pr. družina, narod, stan, občina, Cerkev, različna društva, zadruga, stranke itd./, ki imajo vsa-ka svoje poseben vpliv ,na samo na svoje člane, marveč tudi na družbo in družabno življenje vobče.~~

+++

Vse to pa še ne zadošča, da bi si ~~na podlagi tega~~ ustvarili zares jasno in točno sliko o sestavi ~~modern~~ tako-
zvane človeške družbe. Če si namreč različne družabne sku-
pine in organizacije ~~nekoliko~~ ~~opokliž~~ ~~ogledamo~~, ali recimo
karyče si različne oblike ljudskega sožitja nekoliko natanč-
neje ogledamo, se nam ~~na~~ razkrijeta med njimi dva tipa, dve
tipični vrsti.

Najprej vidimo vrsto družabnih skupin, ki so nastale
tako rekoč same po sebi v naravnem toku življenja. Nekatere,
kakor n.pr. družina, rod ali pleme, in do neke mere tudi narod,
so utemeljene v človeški naravi ter izvirajo tako rekoč ne-
posredno iz nje. Druge, kakor n.pr. stan in sloj, so posledica
kulturnega razvoja in napredka ter s tem združene delitve

dela. Tretje zopet, kakor n. pr., občina, dežela in do neke mere tudi država, so utemeljene, predvsem v dejstvu, da imajo prebivalci enega in istega ozemlja celo vrsto skupnih kulturnih, gospodarskih in posebej še čisto političnih, ^{glas.} n. pr., brambenih interesov.

Glavna posebnost teh družabnih skupin je, da tvorijo nekake organske celote. To se pravi, da niso stvorjene samo za nek določen, ozko omejen namen, marveč predstavljajo vsaj kolikor toliko splošno življenjsko zvezo ljudi. Njihovi člani oziroma udje niso zgolj enakovredni in enakopravni poedinci, marveč so ljudje, osebe, torej individualna bitja, ki ima vsako izmed njih svoje posebne individualne lastnosti in sposobnosti. Različni udje teh družabnih skupin imajo radi tega različne naloge in zato tudi različne pravice in dolžnosti. Skratka, imajo različne funkcije, vendar tako, da služijo vsi skupaj v kar najpopolnejši meri skupnemu smotru.

To vrsto družabnih tvorb imenujemo občestva, ta način ljudskega sožitja je občestven. Najvažnejše oblike občestvenga

sožitja ljudi, ~~na~~ glavne vrste občestev so družina, rod ali ple-
me, narod, občina, dežela in država. Semkaj spada zlasti tudi ~~katoliške~~
Cerkev, ki je po svojem nauku in po svoji organizaciji izra-
zito občestvena oblika ljudskega sožitja.

Drugo ~~vrsto~~ družabnih skupin, ali recimo drugi tip
družabnih oblik pa tvorijo vse one najrazličnejše organiza-
cije, ki jih ljudje ~~ustvarjajo~~ samostojno in samovoljno snujejo,
zato, da bi v njih in z njihovo pomočjo laže dosegli določen
namen. Semkaj spadajo vse ~~vrste~~ najraznovrstnejše kulturne
ali prosvetne, verske in humanitarne, gospodarske, strokovne in
politične organizacije, to je vsa najrazličnejša ~~iz~~zobraževal-
na, pevska, sportna, ~~društva~~ društva, vse verke organizacije, dobrodel-
na društva, razne trgovke in delniške družbe, zadruga, politična
društva oziroma politične stranke ~~itd.~~ in podobne.

Pri vseh teh društvih in družbah, ali kratko pri vseh
teh organizacijah je najprej značilno to, da ne nastajajo ne-
posredno iz sožitja ljudi samega na sebi, kakor smo to videli
pri raznih vrstah občestev. Vse te organizacije ustanavljajo

še le ljudje sami, samovoljno in samostojno za povsem določene, navadno ozko omejene namene.

Druga, prav tako bistvena ~~razlika~~ posebnost teh organizacij pa je, da so različni njihovi člani kot člani organizacije od vsega začetka med seboj povsem enakovredni in enako pravni. To znači, da njihove individualne lastnosti in sposobnosti ne igrajo pri tem nikake, vsaj ne odločujoče vloge, kot ~~član~~ ^{član} društva, zadruga ali delniške družbe je vsakdo, vsaj prvotno samo član in nič več, pa tudi ~~nč~~ nič manj kot kdo drugi. Vsi imajo enake pravice in enake dolžnosti. Kratko vsi imajo isto oziroma enako funkcijo.

To vrsto, to obliko ljuskega sožitja imenujemo združbe. Takih združb je v življenju tem več, čim bolj postajajo ljudje vsestransko med seboj odvisni in drug na drugega navezani. Danes lahko razlikujemo toliko vrst ~~družabnih~~ ^{združb} organizacij, ~~kolikor~~ toliko vrst združb, kolikor je različnih področjih človeškega življenja in dejstvovanja vobče. Na vsakem izmed teh področij pa opazamo zopet šesteto takih organizacij.

Razlika med občestvi in združbami ima za pravilno pojmovanje človeške družbe, njene sestave in njenega življenja silno velik, lahko rečemo bistven pomen. Vendar bi bilo zmotno misliti, kakor da je človeška družba sestavljena iz samih čistih občestev na eni in iz samih združb na drugi strani. V resnici opažamo povsod v družabnih tvorbah, različnih oblik ljudskega sožitja, katerih ni mogoče dobro uvrstiti niti v eno niti v drugo vrsto, marveč spadajo nekako v sredo. Z drugimi besedami: občestvo in združba predstavljata v dolgi vrstici, skoro nepregledni vrsti najrazličnejših družabnih tvorb in oblik prav za prav le oba skrajna tipa, ki sta med njima vse polno mešanih oblik, ki vsebujejo elemente enega in drugega tipa ter se po tem nagibljejo ~~zdej~~ na eno, ~~zdej~~ na drugo stran.

~~V prav to prehananje občestvenih pretežno naravnih občestven v umetno organizirane združbe in obratno prehanje umetnih združb v naravne občestvene družabne oblike je kakor bomo videli eden najzanimivejših in silno važnih pojavov družabnega življenja.~~

8/2/7

Na podlagi vsega tega moramo priznati, da je tako znava družba v resnici silno sestavljen ~~in izrazit~~ pojav, Vprav zato pa je tudi tako zvano družabno življenje vse drugače ~~razstavljeno, kot izrazit in razstavljeno~~ zapleteno in zamotano kot bi si utegnil kdo misli na prvi pogled. Kratko bi lahko rekli, da velja tudi tu primera z naravo, hočem reči, da je ~~tudi tako zvano družabno življenje prav za prav le skupni izraz za skupno ime~~ za življenjske pojave poedincev, kakor tudi vseh družabnih skupin in organizacij v družbi. Kakor ~~na~~ namreč očituje narava vse svoje sile v nebesnih svetovih, v rudninah, rastlinah in živalih, prav tako živi ter se izživlja tudi človeška družba edinole v ljudeh, oziroma v najrazličnejših ljudskih skupinah in organizacijah.

Skratka, vse tako zvano družabno življenje obstoji dejansko le v življenju ljudi oziroma različnih ljudskih skupin in organizacij. Pa ne samo to, da je vse tako zvano družabno življenje sestavljeno iz pester množice individualnih

in socialnih življenj, ali recimo kar kolektivnih življenj.

Če nekoliko natančneje pogledamo, opazimo, da obstoji tudi vse življenje poljubnih sružabnih skupin in organizacij prav za prav le v življenju

~~11/3~~ 9/9

njihovih udov oziroma članov, torej v življenju posameznih ljudi.

Seveda ^{je res} ~~ne vemo prezreti~~, da posamezni ljudje kot udje določenih družabnih skupin in organizacij mnogokrat drugače čustvujejo, mislijo in delajo, nego bi sicer v enakih okoliščinah čustvovali, mislili in delali. To se pravi, ~~kot da~~ ^{drugače kot} udje oziroma ~~člani~~ določenih družabnih skupin in organizacij ~~živijo ljudje~~ posebno, svojevrstno življenje, ki se ne krije vedno z njihovim zgolj zasebnim ali recimo individualnim življenjem. Samo tako je tudi mogoče, da lahko govorimo o življenju družin, narodov, držav ^{in podobno} ~~itd~~ kot o nečem posebnem, svojevrstnem, kar ni le navadna vsota zasebnih, individualnih življenj njihovih udov ali članov.

Kljub vsemu temu pa so končno vendarele ljudje, po- edinci tisti, ki resnično živijo in delajo. Od njih zavisi vse dejanje in nehanje, vob^oče vse življenje poljubnih družabnih skupin in organizacij, ~~katerim pripadajo~~. Nanje torej pada končno tudi odgovornost za vse tisto, kar od teh družabnih

skupin in organizacij pričakujemo in zahtevamo. Tako se nam

~~končno~~ razkrije, da je končno le človek vir in nosilec vse-

ga družabnega življenja vobče, in kolikor višje bolj se kdo

po svojem razumu in svojih sposobnostih odlikuje od drugih
oziroma

ljudi ali, kolikor višje se je vružbi povzpel, toliko večja

je njegov ~~odgovornost~~ vpliv na družabno

življenje in toliko večja je njegova odgovornost za tok in

razvoj družabnih razmer.

↳ Iz vsega tega se vidi, da je napapčno, če pričenjajo

danes pri nas mnogi govoriti namesto o družabnem o družbenem

~~Tako izražanje~~ je upravičeno samo tedaj, kadar mislimo na

življenju in družbenih problemih. ~~...~~

~~... življenja in pravičenih neko pravno določeno~~

~~... konkretno družbo, kar pa tako zvana družba v obsem pomenu be~~

~~... sede ni in ne more biti. Družbeno življenje je življenje neke~~

~~... družbe, ki tako samosvoje življenje razvija, kakor~~

~~... določene družbe, ki tako samosvoje življenje razvija, kakor~~

~~... določene družbe, ki tako samosvoje življenje razvija, kakor~~

so n.p.r. družbena pravila, pravila neke delniške, ali recimo

Marijine družbe, medtem ko so družabna pravila pravila družabnega

občevanja in življenja v družbi vobče. Isto velja n.pr. o družbenih in družabnih odnosih ali o družbenem in družabnem vprašanju. Družbeno vprašanje je vprašanje neke določene družbe, družabno vprašanje pa je vprašanje življenja in reda v tako zvani družbi vobče. Toda to samo mimogrede, da opozorim na zmedo, ki bo nastala če se bo novotarija z rado izraza družben namesto družaben nadaljevala. J

+++

Druga posebnost tako zvanega družabnega življenja izhaja iz ~~pravkar~~ očrtane razdelitve različnih oblik ljudskega sožitja v dva bistveno različna tipa, namreč v tako zvana občestva in združbe. *Splošno v tem namreč?* ~~Iz dejstva, da prehajata ta dva tipa družabnih oblik neprestano drug v druge nizahtanko poznajemo, da vladata v družabnem življenju dve počeli eno občestveno in ter drugo umetno ali če hočemo mehanično, organizatorično.~~ *Preprosto bi lahko rekli, da sta ~~XXXXX~~ občestvenost in organizacija tista dva bistvena elementa, ki jih srečujemo tako*

rekoč v vseh družabnih skupinah, le da prevladuje v enem primeru prvi, v drugem pa drugi izmed teh dveh ~~raznih~~ elementov. Posebno raznih občestvenih oblik ljudskega sožitja, raznih občestev si danes brez sleherne vnanje, preudarne in zato umetne organizacije niti prav misliti ne moremo. *Na drugi strani pa odhrova*

umetne ~~organizacije~~ prvotno zgolj organizatorične ~~družabne~~

~~raznih~~ ~~raznih~~ ~~organizacij~~ ~~postajajo~~ ljudske združbe dobivajo

sčasom bolj in bolj organičen, občestven značaj. Posebno v

moderni dobi ko nas realne življenjske razmere in potrebe

tolikrat tako silno ~~druga~~ *med seboj* drugega na drugega navezujejo,

postane marsikaj, kar je bilo še nedavno povsem ~~umetno~~

nenaravno in umetno, popolnoma naravno in nujno.

Vendar moramo reči, da je za našo ^{prvi} moderno dobo ² po-

sebnost značilno to, da prevladuje v sodobnem ljudskem sožitju

bolj in bolj organizatorični element, organizatorično počelo.

Moderne družabne, in posebej še gospodarske prilike silijo

namreč ljudi, da do skrajnosti izkoristijo vse možnosti živ-

ljenja. Zato ga ljudje v vedno večji meri umetno, racionalno

*To prevladuje prvi
prvotno po oblikovanju
med prvob. ljudskih
skupin v preteklosti
umetne združbe
na obratno preha.
javnosti takih združb
v nov. občestva je
eden najbolj raz-
širjen pojavov
družabne živ.
funkcije.*

urejajo in organizirajo. ~~Savedaximaxtaxrazvojn~~. Žal da ima to
 le prevečkrat za posledico, da ~~postajajo xprax~~ naravne živax
 občestvene življenjske tvorbe polagoma ~~xzalkjxunetix~~ v bolj in
 bolj umetne organizatorične združbe. Z eno besedo, v modernem
 življenju prevladuje v vedno večji meri organizatorna tehni-
ka, prvotna, pretežno naravna ~~ixxxxxx~~, občestveni duh pa ginax
se izgublja in gineta.

Ta razvoj je imel ~~že danexxdaxdaxax~~ zlasti v zvezi
 z modernim gospodarskim racionalizmom in njegovo organizacijo
 gospodarskega trga že do danes zelo usodno posledice. Saj so
 si ljudje v moderni družbi postali največ radi tega tako tuji,
 da jih veže med seboj večinoma le tako zvana poslovna morala,
 ki pozna vedno in povsod le lastni interes, nima pa niti naj-
 manjšega smisla za skupne družabne potrebe in koristi.

~~Vzpruden~~ ^{+ unesilajvto} ~~zvezi z modernj~~ kolektivizacijo življenja, ki sem
 po nji zadnjič govoril, pa postaja nevarnost take, le preveč
 dosledne ~~ixxxxxx~~ racionalizacije in umetne organizacije vsega

ljudskega sožitja še večja in usodnejša. Zato je eden največjih problemov modernega družabnega življenja in njegove preureditve vprašanje v tem, kako vzbuditi v ljudeh pravega občestvenega duha, da bodo umeli in hoteli biti zares živi udje glavnih ~~in v človeški naravi~~ ~~in v človeški naravi~~ občestvenih oblik ljudskega sožitja, počenši z rodbino, pa preko soseske ali občine in stanu, do naroda, države in Cerkve.

Seveda bi bilo brezupno ako bi mislili da bo s tako ^{popolnoma} duhovno preusmeritvijo ljudi mogoče/odstraniti iz moderne družbe vsa tista ~~na~~ gospodarska in druga ineteresna nasprotja zaradi katerih se ljudje danes ločijo v različne ~~na~~ nasprotne družabne tabore in skupine, ki si ~~med~~ tolikrat najostreje nasprotujejo in se med seboj bojujejo. Ne, to interesno ~~raz~~ ~~raz~~ križanje in nasprotovanje med različnimi stanovi in sloji bo v moderni družbi vedno ostalo, ter se bo vedno izravnavalo v medsebojnem tekmovanju in medsebojni borbi, ~~kdorkoli~~ To mora priznati vsak, kdorkoli le malo

pozna bistvo in problematiko modernega družabnega in prav posebej še modernega gospodarskega življenja.

Osnovno vprašanje naše dobe torej ni, kako ustvariti tak družabni red, v katerem ne bo ^{več} /nikakih socialnih ~~konjx~~ nasprotij in trenj. Kdor bi kaj takega pričakoval, bi se udajal praznim utopijam. Gre edino le za to, kako, s kakšnimi reformami omejiti sedanja nasprotja na najnujnejšo, zares neizogibno mero, potem kako, kako ljudi tako prepojit s pravim občestvenim duhom, da se bodo v nujnem boju za svoje osebne, rodbinske, stanovske, občinske, državne, narodne in ne vem še kakšne družabne interese in koristi držali pravih meja, da ne bodo v iskanju svojih pravic in svojih ^{koristi} ~~konjx~~ brezobzirno gazili tujih zlasti ne skupnih družabnih interesov. V teh mejah je socialna borba, prežeta pravega občestvenega duha, ne le nujna, marveč je tudi velevažen, ~~konjx~~ tvorna sila vsega družabnega razvoja in napredka.

Takozdina

Iz takega dinamičnega pojmovanja moderne družbe in takozvanega družabnega življenja, kolikor je pač mogoče vse to I v kratkem predavanju naznačiti, se tudi že vidi, da vprašanje novega družabnega reda, ki danes o njem toliko govorimo nikakor ni vprašanje enkratne, pa bodisi še tako temeljite in globoko segajoče družabne preosnove, marveč je to nujno in nepretrganega le vprašanje/družabnega razvoja. Tudi če bi se nam danes posrečilo tako rekoč čez noč ustvariti nek nov, vsestransko pravičnejši in zadovoljiv družabni red, bi ~~ta~~ se ta red takoj jutri že spremenil in premaknil v prid enim pa v škodo drugim. In če bi le razmeroma malo časa mirno brez vsakršnega truda in napora gledali ta razvoj, kako teče sam od ~~sebe~~ sebe, kmalu bi v kaj ~~kratke~~ opazili in začutili, da ~~nikar~~ ni nič več vse tako v redum kot smo ~~mislili~~ to prvotno zasnovali, da bi se začutili bi potrebo novih sprememb in reforme.

*I drugi mi berdaus
 je to pravi, da t
 vidite novega
 družabnega reda
 ni vprašanje enkratne
 pa bodisi še tako temeljite
 in globoko segajoče družabne
 preosnove, marveč je to nujno
 in nepretrganega le vprašanje
 družabnega razvoja. Tudi če
 bi se nam danes posrečilo tako
 rekoč čez noč ustvariti nek nov,
 vsestransko pravičnejši in
 zadovoljiv družabni red, bi se
 ta red takoj jutri že spremenil
 in premaknil v prid enim pa v
 škodo drugim. In če bi le
 razmeroma malo časa mirno brez
 vsakršnega truda in napora
 gledali ta razvoj, kako teče
 sam od sebe, kmalu bi v kaj
 kratkem opazili in začutili,
 da ni nič več vse tako v redum
 kot smo to prvotno zasnovali,
 da bi se začutili bi potrebo
 novih sprememb in reforme.*

da bi se začutili bi potrebo novih sprememb in reforme

Drugače se vse to pravi: Vsakokratni družabni red je
izraz in posledica najrazličnejših družabnih sil in kompo-
ponent, je z eno besedo tak, kakršnega so napravile vse naj-
različnejše družabne sile v medsebojnem ^{sodelovanju} tekmovanju, in naspro-
tovanju. Zato je ~~jedra~~ sociološko jedro moderne družabne refor-
 me s skrajnem aktivizmu, v skrajni dejavnosti vseh pozitivnih
ustvarjajočih sil ljudskega sožitja. Samo ^{vneto in} žilavo delo brez
prestanka nas more približavati zaželenemu družabnemu redu.
Edinole trajno uravnovešanje vsej najrazličnejših družabnih
sil more tok družabnega življenja in razvoja naravnati v
pravo ~~ali recimo kar v zaželeno~~ smer. Skratka: Kdor hoče v
družbi živeti in v njej svoje pravice, nazore in ideale
zmagovito uveljavljati, se mora zanje neprestano boriti se
mora zanje neprestano žrtvovati. Tako je bilo in tako bo vedno
ostalo.